

**HOMILIE MGR. JOHAN BONNY, BISSCHOP VAN ANTWERPEN
EUCARISTIEVIERING VOOR DE VREDE EN TER NAGEDACHTENIS
VAN DE SLACHTOFFERS VAN WO I EN VAN ALLE OORLOGEN**

**Onze-Lieve-Vrouwekathedraal Antwerpen
Za 4 oktober 2014, 17u**

Broeders en zusters,

Aan wie hebben zij het laatst gedacht? Voor wie was hun laatste gedachte? Die vraag stel ik me bij foto's van Belgische soldaten in fortten of in loopgraven uit de Eerste Wereldoorlog. We kunnen hun foto's in deze weken opnieuw bekijken. Je ziet mannen in een gammele uitrusting met angst en onzekerheid op het gezicht. Ze waren massaal opgeroepen om het land te verdedigen tegen een vijand die met brutaal geweld tekeer ging. Tegen zulk een overmacht en brutaliteit was ons kleine land niet opgewassen. Aan wie hebben onze soldaten het laatst gedacht? Misschien aan het land en de vrijheid waarvoor ze streden. Misschien aan het dorp of de straat waarin ze opgroeiden en waar hun familie woonde. Misschien aan hun broers of zussen, vader of moeder, verloofde of echtgenote die ze thuis hadden moeten achterlaten. Misschien konden ze nog amper denken, verstomd als ze waren door het geweld van de strijd en het gedonder van de kanonnen. Misschien was hun laatste gedachte er een van zinloosheid: wat heeft dit nog te maken met menselijkheid en met de uitbouw van een betere wereld? Ben ik daarvoor geboren en opgegroeid? Het is de vraag die ook leeft bij ons: waartoe was al dat lijden en waren die miljoenen doden eigenlijk nodig? Wie is er daardoor beter of gelukkiger geworden? Het zijn de grote raadsels van de geschiedenis. Wij kunnen er vandaag over filosoferen. De slachtoffers van toen zijn ermee de dood ingegaan. In deze eucharistieviering, honderd jaar na datum, willen we hen piëteitsvol gedenken.

Wanneer een bedrijf failliet gaat, spreekt men over een sociaal passief. Naast de onbetaalde rekeningen vallen vele arbeiders zonder werk. Met het failliete bedrijf verliezen zij hun inkomen en hun toekomst. Doorheen de eeuwen laat onze geschiedenis een gigantisch sociaal passief achter. Alleen al met de slachtoffers van genocide, oorlogsgeweld en ideologische strijd uit de twintigste eeuw kan men ongeveer een continent vullen. Het gaat om honderden miljoenen mensen uit alle landen die hun leven lieten in oorlogen en conflicten waarvoor ze niet gekozen hadden. Ze stierven zonder deel te hebben aan de nieuwe tijd of de nieuwe samenleving waarvoor anderen zegden dat ze stierven. Er was voor hen nadien geen betere wereld of geen betere tijd. Hun tijd was meteen over. Ze verdwenen in de zwarte afgrond van de geschiedenis. Wat doet de mensheid met haar sociaal passief? Heeft dat sociaal passief een zin? En vooral: wie trekt zich dat sociaal passief aan? Die vraag laat mij als gelovige niet los. Als ik denk aan God, gaat het voor

mij ook hierover: over de vraag wie zich het sociaal passief van een al te vaak onredelijke en onrechtvaardige mensheid aantrekt. Zonder God verdwijnen de ontelbare slachtoffers van onze geschiedenis in een zwarte leegte zonder zin en toekomst. Met God hebben zij minstens nog Iemand die uiteindelijk het verschil kan uitmaken tussen eenzaamheid en liefde, tussen dood en leven, ook voor hen. Wie tot het sociaal passief van de geschiedenis behoort, zoals de gesneuvelden die we vandaag gedenken, heeft alleen nog God om iets anders en iets beters van te verwachten. Op zoveel kruisjes van ongekende soldaten in de Westhoek staat in steen gebeiteld *'Known unto God'*. Voor vele soldaten was dat misschien wel een laatste hoop of gedachte: al zou niemand mij nog herkennen of herinneren, God zal mij niet vergeten.

Dit weekeinde is over de Schelde opnieuw een ponton gelegd, zoals honderd jaar geleden. Het is indrukwekkend hoe mensen in lange rijen van rechter- naar linkeroever stappen, zoals eertijds het Belgisch leger en de inwoners van Antwerpen. Het ponton was hun laatste uitweg vooraleer de bezetter de Stad binnentrok. Het leger trok verder westwaarts, waar de strijd zou voortduren achter de IJzer. De burgers trokken naar veiliger oorden, onder meer naar Nederland. Het ponton was de brug van hun laatste kans. Velen zouden vandaag gelukkig zijn indien ze over zulk een ponton naar veiliger oorden konden stappen. In de voorbije maanden hebben we dag na dag beelden gezien van landen of regio's in oorlog en van mensen zonder dak boven het hoofd. Langs de grenzen van Turkije, Irak, Syrië en Jordanië zijn honderdduizenden mensen op de vlucht voor reedeloos geweld. Ze weten niet of er in hun eigen land ooit nog een toekomst voor hen zal zijn. Wekelijks, dagelijks, sterven in de Middellandse Zee bootvluchtelingen op gewaagde overtochten van Afrika naar Europa. Ze droomden van een nieuwe toekomst in een ander continent, waarop ze echter nooit voet aan wal konden zetten. Velen in deze wereld zouden gelukkig zijn indien ze over een ponton van de ene naar de andere oever konden stappen: van geweld naar vrede, van verdrukking naar vrijheid, van dictatuur naar democratie, van epidemie naar gezondheidszorg, van eenzaamheid naar een gezin, van verdriet naar geluk. Hoeveel zulke pontons zou onze wereld vandaag niet kunnen gebruiken? Hoeveel bruggen van gesprek, solidariteit en verzoening heeft onze wereld vandaag niet nodig? Ook daarvoor bidden we in deze eucharistie: voor meer pontons of nieuwe bruggen die mensen dichterbij elkaar brengen en een nieuwe toekomst kunnen openen. Amen.

+ Johan Bonny
Bisschop van Antwerpen